

בעזה"ש"ה

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מורח"ץ מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח ר' לוי יצחק בענרער ז"ל

מתוכל בספורי עובדות
מאנ"ש מדורות הקודמים

קונטרס

ק"ל

יו"ל: י"ז מבת ה'תשפ"ד לפ"ק

מכון

טעם
זקנים

שירותו של
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

גדר של חומרות 'תירות'

"פורים שטייט איין נחמן ביי מרדכי'ן!"

דאס שווייט פון פורים

"ועכשיו" - און אצינדער!

"ועכשיו יש נחל נובע מקור חכמה"

פורים - א שווערערע עבודה ווי יום כיפור!

"אפשר דאס האט דער בעל שם טוב

געמיינט?!"...

אז עס מאכט זיך אים א נסיעה

דריי יאר פארשיקט

די תיקוני מעלה פון די זיבן און צוואנציג

קדושים!

איך ווייס ג-א-ר-נ-י-ש-ט!

"ובהכרח צריכין לבטל איזה שעה"

'הדרך' לארץ ישראל, וארץ ישראל 'ממש'

דער וועג קיין ארץ ישראל

הערות והארות מתקבלות בחפץ

לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס

מאנסי ארה"ב

1-845-200-0443

(ארה"ק: 072-257-3456)

כל הזכויות שמורות

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3)

של השיעור, יש לפנות דרך

האימייל:

Rlyb148@Gmail.Com

כדי ליטול חלק בהוצאות העתקת

הטייפס ולהדפיסם, וכמו כן כדי

לקבל את הקונטרסים דרך הדואר

(בכל שבועיים) במחיר חודשי של \$30

יש להתקשר:

(+1) 845-323-9216

ניתן להאזין לכל השיחות שי"ל על

ידינו:

בקו 'מערכת ברסלב'

ארה"ק: 02.560.7387

ארה"ב: 646.585.2985

ענגלאנד: 0330.390.0487

בעלגיע: 03.808.1775

לשמיעת השיעור המצו"ב יש להקיש:

#2.1.2.1.1 ואח"כ #130

פרשת כי תשא

שנת תשל"ז

(מייפ מס' 144#)

גדר של חומרות 'יתירות'

(מדבר מר' אברהם ר' נחמן'ס) ער פלעגט קיינמאל נישט עסן קיין מאשין מצה, אבער אז ער איז געווארן קראנק מיט חולי מעיים האט ער זיך מתיר נדר געווען. ער האט נישט געקענט עסן קיין 'האנט מצה', עס האט אים געשאדט צום (מאָגן). ער האט געדארפט איינבראקן אויך; אז ער האט געהאט אזעלכע געוואלדיגע קרעמפן האט ער געמוזט האבן הייסע וואסער, פלעגט ער אלץ עסן הארמע ברויט און דאס איינבראקן אין הייסע וואסער; אז מען בראקט איין, איז עס ווייכער, עס איז בעסער צום מאגן. האט ער פסח אויך געמוזט אזוי טוהן - איינבראקן אין הייסע וואסער, האט ער זיך מתיר נדר געווען.

(השואל: עס איז געווען אין אומאן דארטן מאשין מצה?) אוודאי איז געווען. (השואל: אין רוסלאנד האט מען געבאקן מאשין מצה?) יא, אוודאי איז געווען. אבער מיר האבן געבאקן האנט מצות דארטן, מען האט זיך צונויף גענומען און געבאקן קאלעכניגע (- רינדעכניגע) מצות; כמעט אלע האבן געגעסן נאר האנט מצה.

ר' אברהם ר' נחמן'ס איז געווען א קראנקער מענטש, א חולה, ער האט נישט געקענט עסן קיין זאך - ער האט עס געמוזט איינבראקן. (ר' משה בינענשטאק: אויף בראקן האט ער זיך מתיר נדר געווען, אדער אויף מאשין מצה?) אויף אלעס.

ער איז געווען א חולה מעיים, א גרויסער בעל יסורים. ער פלעגט זאגן אזוי: "קיין דאקטוירים ניין איך נישט, אבער הימן מוז איך זיך הימן!" - ער פלעגט זיך שטארק הימן.

(השואל: ביי אונזערע לייט פלעגט מען מקפיד זיין נישט צו עסן געבראקטס?) נישט אלע. איינער וואס פירט זיך אלע יארן אז ער עסט נישט (געבראקטס), האט ווייטער נישט געגעסן^א. עס איז דא אזא חומרא פון 'געבראקטס' - דער שער תשובה^ב ברענגט עס אויך פון אסאך אז מען זאל זיך היטן פון געבראקטס; היינט איז דאך שוין דא דינע מצות, עס איז א חומרא^ג.

(השואל: דער רבי האט דאך נישט געהאלטן פון קיין חומרות!?) דער רבי האט נישט געהאלטן פון קיין חומרות וואס מען זאל ווערן דערפון מרה שחורה'דיג^ה. פונדעסטוועגן האט מען נישט געבראקט - אין רבי'נס צייטן האט מען אויך נישט געבראקט, מען האט געגעסן שמורה.

ר' נחמן טולטשינער פלעגט זאגן: "טאמער וועט אריינפאלן א שטיקל מצה דארטן אין דעם יויד, זאל מען מיר נישט אויסזאגן; א שטיקל מצה איז נישט קיין

^א עיין שיש"ק (חדש) ח"ג, ת"ע: רבינו אמר: "מי שלא התחיל להחמיר ואינו נמנע מלאכול מצה שרוייה בפסח - אין צריך להחמיר; ומי שכבר קיבל עליו חומרא זו - שלא יפסיק לנהוג כר!".

^ב על שו"ע או"ח סי' ת"ס, אות ב'.

^ג עיין גם משנה ברורה סי' תנ"ח אות ד'.

^ד עיין ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' מ"ד: גם מחכמות שיש בעבודת השם בעצמו צריך להרחיק מאד. כי כל אלו החכמות של העולם, שיש להנכנסין ומתחילין קצת בעבודת השם, אינם חכמות כלל, והם רק דמיונות ושטויות ובלבולים גדולים. ואלו החכמות מפילין מאד את האדם מעבודת השם, דהיינו מה שחושב וחוקר ומדקדק ביותר, אם הוא יוצא כראוי במה שעושה. כי בשר ודם אי אפשר לו שיצא ידי חובתו בשלמות, ואין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא וכו' (עבודה זרה ג), ולא נתנה תורה למלאכי השרת' (קדושין נד). ועל אלו המדקדקים ומחמירים בחמרות יתרות, עליהם נאמר (ויקרא י"ח): "וחי בהם", ולא שימות בהם, (יומא פה:) כי אין להם שום חיות כלל, ותמיד הם במרה שחורה, מחמת שנדמה להם שאינם יוצאים ידי חובתם בהמצוות שעושין, ואין להם שום חיות משום מצוה מחמת הדקדוקים והמרה שחורות שלהם (והוא בעצמו אינו מחמיר שום חמרא כלל). עיין גם שיחות הר"ן אות רל"ה.

^ה עיין גם בליקוטי הלכות הל' גיטין ה"ג, אות י"ט: כמו שנמצא בכמה בני אדם שתעו מדרך האמת שבקצת דברים מחמירים על עצמם יותר מדאי ויש להם מרה שחורות ודקדוקים רבים מה שאפלו כמה צדיקים גדולים אמתיים לא הקפידו עליהם, והם מרבים לדקדק ומבלבלים דעתם בכמה מרה שחורות, עד שאין יכולין להתפלל כראוי ולעשות שום מצוה כראוי מחמת בלבול דעתם מהמרה שחורות שלהם, ובמקום אחר מקלין יותר מדאי, וכו' עיין עוד שם.

חמץ!". אז עס פאלט אריין א שטיקל מצה, מאכט מען שוין א שאלה אויף דאס גאנצע עסן - ניין - זאל מען מיר נישט אויסזאגן.

אפילו אין רוסלאנד - ווען עס איז געווען שווער צו באקומען שמורה מצה - האט מיר נאשקע' עליו השלום צוגעשיקט פון טולטשין געבאקענע מצה'לעך - 'שמורה מצה'.

ווי ווייט מען האט געקענט, האט מען זיך געהיט. נאר עס איז געווען צייטן וואס מען האט נישט געהאט. וואס איז שוין געווען אין רוסלאנד? אבער אז מען האט געקענט באקומען דארטן ווייץ און דאס אפמאלן, איז אויך געווען א הידור.

מען פלעגט נישט קויפן קיין מעל, נאר ווייץ, און מען האט דאס געוויזן א רב צו ס'איז כשר, און מען האט אליין גע'כשר'ט דער מיל - מיר האבן אכטונג געגעבן אויף דאס כשר'ן דער מיל, און נאכדעם האבן מיר געבאקן אין א אויוון קאלעכיגע מצות; וואס מען האט געקענט, האט מען געטוהן.

וואס הייסט א חומרא? א חומרא הייסט, אויב איך קען נישט ווער איך מרה שחורה'דיג.

אז איך האב אין שטוב א פאס - גיס איך אָן וואסער אויף גאנץ פסח; עס קומט מיר דאך אָן גרינג - א געשעפט האב איך?! - איך נעם א טאג פאר ערב פסח דער פאס, איך וואש איר אויס גוט, און דעם קראן מאך איך מיט א זייער - איך זייע איבער דאס וואסער, און איך גיס אריין א האלבע פאס מיט וואסער - האב איך גענוג אויף גאנץ פסח! - דאס איז נישט קיין חומרא, און אפילו אויב יא - אבער איך קען עס אויספירן, עס קאסט מיר נישט קיין (טרחא יתירה).¹

איינמאל איז געווען ביי מיר אָן ערב פסח וואס עס האט אנגעהויבן רינען די פאס, האב איך נישט געקענט צורעכטן דער פאס, האב איך דאס יאר נישט געהאט קיין וואסער אויף גאנץ פסח (פון פאראויס) - האב איך גענוצט דעם קראן מיט א זייער;

¹ ר' נחמן ב"ר שכנא ב"ר דוד צבי ב"ר יצחק בן מוהרנ"ת זצ"ל.

² עיין אודות ענין זה בשיחות הר"ן אות רל"ה, ובטעם זקנים קונטרס פ"ח.

וואס זאל איך טוהן? אז איך האב נישט געקענט - האב איך נישט געקענט! אבער אז איך קען דאס אויספירן - א הידור איז עס, עס איז א הידור!" אבער אז דער הידור מאכט דיר מרה שחורה'דיג - דאס איז שוין א מעשה בעל דבר^ח.

אמאל אין רוסלאנד [- אן אפיקורס'ישע זאך,] איז געווען (צו פארקויפן) צוקער אויף וואס מען האט צוגעשריבן: "צוקער פֿעז-רוקן" דאס הייסט, "אן קיין הענט!" - הענט האבן נישט צוגערירט צו די 'בעריקעס' (- סלק שעושין ממנו הסוכר) ביז עס איז געווארן פארטיגע צוקער - דאס איז געווען מחמת ריינקייט, מענטשן האבן געוואלט דערפאר געבן עפעס מער. אזא מין צוקער איז כשר אויף פסח; אויב פון די בעריקעס ביז עס גייט ארויס דער צוקער רירט נישט צו קיין האנט נאר דורך אזעלכע מאשינען וואס איז דא, אזא מין צוקער מעג מען נוצן אויף פסח אויך. אז איינער וועט וועלן מחמיר זיין אויף דעם צוקער אויך, איז עס טאקע א חומרא יתירה.

"פורים שטייט איין נחמן ביי מרדכי'ן!"

[שיעור בליקומי מוהר"ן תניינא סי' ע"ד]

"אחר פורים קורין פֿרֿשֿת פֿרֿה, שְׁהִיא הִכָּנָה לְפֶסַח. בִּי פֿרֿשֿת פֿרֿה קורין, בִּי שְׁיִהְיוּ נִזְהָרִין לְטָהֵר מִטְּמֵאֵת מֵת, בִּי שְׁיִהְיוּ מְהוֹרִין לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח. וּבִתְחִלָּה הוּא בְּחִינַת פֹּר, בִּי פֹרִים עַל שֵׁם הַפֶּר (אָסֶתֶר ט. וַעַן

^ח עיין שו"ת מהרש"ג ח"ב סי' כ"ח, ושו"ת מנח"י ח"ז סי' ל', ובשו"ת קרן לדוד סי' קכ"א.

^ט עיין גם מזה בספר צוואת הריב"ש אות מ"ו, וזל"ש: ואל ירבה בדיקדוקים יתירים בכל דבר שעושה, שזה כוונת היצר, לעשות לאדם מורא שמא אינו יוצא בדבר זה כדי להביא אותו לעצבות, ועצבות היא מניעה גדולה לעבודת הבורא יתברך. גם עיין ליקוטי הלכות הל' נדרים ה"ג, אות א': וְעַל כֵּן עַל פִּי רַב הָאָדָם נֹפֵל לַעֲוֹנוֹת עַל עַל יְדֵי רַבּוֹי הַמִּצְוֹת וְהַדִּקְדּוּקִים שֶׁל הַבַּעַל דְּבַר שְׁמֵרָבָה לְהַחֲמִיר וּלְדַקֵּדק עָלָיו בְּיוֹתֵר וּמִפְתָּהוּ לַמִּצְוֹת שֶׁלּוֹ וּמִתְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּמִצְוֹת וְאַחֵר כִּף מְבִיאֻ לְיַדֵּי עֲוֹנוֹת חֵס וְשָׁלוֹם. בִּי רַבּוֹי הַחֲמֻרוֹת וְהַדִּקְדּוּקִים זֶה בְּחִינַת רַבּוֹי אֹר שְׁגוּרָם שְׁבִירַת כָּלִים חֵס וְשָׁלוֹם כִּנ"ל שְׁמֵשׁ נִמְשָׁכִין כָּל הָעֲוֹנוֹת חֵס וְשָׁלוֹם כִּנ"ל. וְזֶה בְּחִינַת 'אַל תִּצְדַּק הִרְבָּה וְאַל תִּרְשַׁע הִרְבָּה' (קֹהֶלֶת

בְּכַנּוּת הָאֲרִיזָ"ל בְּסוּד הַפִּיל פּוֹר וּבְסוּד פָּרָה אֲדָמָה), וְאַחֲרֵי כֵן נַעֲשֶׂה פָּרָה, כִּי גַם פּוֹרִים הוּא בּוֹדֵאֵי הַלֹּד וְדֶרֶךְ לְפָסַח.

"וְזֶהוּ בְּחִינַת (שיר השירים ה): 'שִׁפְתוֹתַי שׁוֹשְׁנִים נִמְפוֹת מִזֶּרַע'." "שִׁפְתוֹתַי וְזֶה בְּחִינַת פָּסַח - פָּה סָח (בְּמוֹבָא). 'שׁוֹשְׁנָה' הִיא אֶסְתֵּר, (בְּמוֹבָא בּוֹחֵר הַקְדוּשׁ וּבְכַתְבֵי הָאֲרִיזָ"ל, וְשׁוֹשְׁנָה נִמְמָרְיָא אֶסְתֵּר). 'נִמְפוֹת מִזֶּרַע' זֶה בְּחִינַת מְרַדְּכִי - מֶרְדֹּךְ (חֲלִין קִלְטִי), לְשׁוֹן חֲרוּת, בְּחִינַת חֲרוּת שֶׁל פָּסַח."

קומט דאך פון דאנעט אויס, פורים און פסח איז עפעס גאר איין זאך.

דעם רבי'נס טאכטער "חיה" איז אמאל געקומען אויף פורים קיין ברסלב, און ר' נחמן חיה'לעס" איז נאך דעמאלט געווען א קליין קינד, האט זי אים מיטגענומען מיט זיך. איז זי געקומען קיין ברסלב און איז איינגעשטאנען ביי דעם ר' מרדכי ראטענהייז - ער האט געהאט אן איינפאר (- בית מלון). דער ר' מרדכי איז נאך געווען ביים רבי'ן - ער איז געווען פון די דריי גבירים וואס פלעגן דארטן געבן דעם רבי'ן (- סיפקו לרביז"ל שני רענדליך בכל שבוע לפרנסתו).

האט מען געזאגט רבי נתן'ען: "חיה'קע איז געקומען מיט נחמן'ען און שטייט איין ביי מרדכי'ן". האט רבי נתן געזאגט: "אזוי איז; אז עס קומט פורים - שטייט איין נחמן ביי מרדכי'ן; פסח - שטייט איין נחמן ביים אור פון פסח; וואו עס קומט א יום טוב - דארטן שטייט איין דער רבי'ן!". פסח שטייט דער רבי איין אין דעם אור פון פסח.

¹ עיין שיש"ק (חדש) ח"א, אות ס"ו.

² עיין ליקוטי הלכות הל' תפילין ה"ו, אות כ"ט: וְזֶה בְּחִינַת: "וּמְרַדְּכִי יֵצֵא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר" וכו', על ידי זה, "לִיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה", זו תוֹרָה וכו', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָּה (מַגְלָה ט"ז), "וּמְרַדְּכִי יֵצֵא וְכו' בְּלְבוּשׁ מַלְכוּת וכו'", זֶה בְּחִינַת הַתְּגָלוֹת הָאֶרֶת פְּנֵי הַצַּדִּיק בְּכֹמָה גּוֹנִין וּלְבוּשֵׁין נְהוּרִין, שְׂזָהוּ עֵקֶר בְּחִינַת הַסִּתְּפוֹת פְּנֵי הַצַּדִּיק, כִּי צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִסְתַּפֵּל בּוֹ בְּעֵת יָפִיו וְהַדְּרוֹ בְּבְחִינַת (יִשְׁעִיָּה ל"ג) מֶלֶךְ בִּיפְיוֹ תַּחֲזִינָה עֵינֶיהָ, כְּמִבְּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן מ' בְּלִקוּטֵי תַנְיִנָא) וְעַל יְדֵי זֶה לִיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה זו תוֹרָה, כִּי עֵקֶר הַתְּגָלוֹת בְּאוּרֵי הַתוֹרָה הוּא עַל יְדֵי הָאֶרֶת פְּנֵי הַצַּדִּיק, כְּמִבְּאֵר בְּהַתוֹרָה הַנִּלְוָה. וְזֶהוּ, וְשִׁמְחָה זֶה יוֹם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ שָׁם בְּמַסְכֵּת מַגְלָה כָּל הַמִּקְרָא הַזֶּה, עֵינֵי שָׁם. כִּי יוֹם טוֹב עֵקֶר קִדְּשׁוֹ מֵהַצַּדִּיק. וְכִשְׁמַקְבֵּל קִדְּשׁ יוֹם טוֹב מִקְבֵּל פְּנֵי הַצַּדִּיק. וְעַל כֵּן חֵיב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרִגְלָה (סִפְּהָ כ"ה), כְּמִבְּאֵר כָּל זֶה בְּהַתוֹרָה "כִּי אָקוּחַ מוֹעֵד" (בְּסִימָן קל"ה), עֵינֵי

דא איז דאך אויך אזוי; דער רבי זאגט דאך אז פורים און פסח איז גאר איין זאך, דאס הייסט אז מ'רדכי אליין איז פסח מיט פורים, ווייל 'מרדכי' איז 'מר דרור', וואס 'דרור' איז פסח, און 'מרדכי' איז דאך פורים.

דאס שווייט פון פורים

"וְעַל בֶּן צִרוּף שֶׁל פּוּרִים מְרָמוּ בְּפֶסַח, בְּפֶסֶח (שמות כג): 'שְׁבַע יָמִים תֹּאכַל מִצֹּת בֶּאֱשֶׁר צִוִּיתָךְ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאֶבִּיב, כִּי בּוֹ יֵצְאָתָּ מִמִּצְרָיִם וְלֹא יֵרָאוּ פְנֵי רִיָּקָם. מִ'מִּצְרָיִם וְלֹא יֵרָאוּ פְנֵי רִיָּקָם רַ' יָקָם רֹאשֵׁי תִבּוֹת פּוּרִים".

איך געדענק, איך בין געווען אמאל ביי א שלש סעודות ווען ר' אברהם ר' נחמן'ס האט געלערנט דער תורה, האט ער געזאגט עפעס אז ווען דער רבי האט געזאגט דער תורה איז געווען א געוואלדיגע התעוררות! דער רבי האט דעמאלט געווארפן ווערטער: 'שפתותינו' איז 'פסח', 'שושנה' איז 'אסתר', 'מור' איז 'מרדכי' - א געוואלדיגע התעוררות איז דעמאלט געווען! דער רבי האט געווארפן די ווערטער, עפעס א געוואלדיגע התגלות ליגט דא אין די ווערטער.

"כִּי פּוּרִים הוּא דֶּרֶךְ לְפֶסַח, שִׁיחֵיו יְכוּלִּים לְהִיּוֹת נִזְהָרִין מִחֻמֵּין".

אונזערע לייט פלעגן זאגן טאקע: "אז מען שוויצט אום פורים, איז דאס א גרויסע זאך (- סגולה) אז מען זאל ניצול ווערן פון א משהו חמץ אום פסח!". דאס הייסט, ווייל בשעת מען שיכור'ט שוויצט מען דאך זייער - דאס איז א גרויסע זאך אז מען זאל קענען נוהר ווערן פון חמץ.

פורים איז דאך א 'דרך לפסח שיהיו יכולים להיות נזהרין מחמץ', און די עבודה פון פורים איז דאך דאס ענין פון שכרות, קומט אויס, איז דאס (שכרות) א 'דרך לפסח' אז מען זאל קענען זיין נוהר פון חמץ.

שם, הינו כי אז נמשך עליהם קדשת הארת פני הצדיק, שעל ידי זה עקר קבלת התורה בחינת ליהודים היתה אורה זו תורה ושמחה, זה יום טוב שהוא בחינת קבלת פני רבו שחיבים לקבל ביום טוב וכנ"ל.

"וּפָסַק בְּאַמְצַע הָעֵינַן וְלֹא גָלָה יוֹתֵר".

- דער רבי זאגט דאך נישט מיט 'וואס', נאר אז פורים איז א דרך לפסח אז מען זאל קענען זיין נזהר פון חמץ.

פלעגן אונזערע לייט זאגן: "די שמחה און די עבודה פון פורים איז (א וועג) וואס דורך דעם קען מען נזהר ווערן פון א משהו חמץ אום פסח!".

"ועכשיו" - און אצינדער!

"כי בתחלה היו כל ההתחלות מפסח, ועל כן כל המצוות הם זכר ליציאת מצרים. ועכשו, (ולא סיים)".

- ר' נחמן טולטשינער ברענגט אין דעם בריוו²: "און היינט!". אבער ר' אברהם ר' נחמן האט געזאגט: "און אצינדער!".

² נדפס בסוף ספר עלים לתרופה, מכתב מיום ב' ח"י אדר שנת תרג"ל, וזל"ש: ומה שמתנוצץ לפרקים בלבבנו התנוצצות להרגיש מחדש החדושים הנפלאים אשר בעזרתו יתברך נשאר לנו ברכה מאורו זכר צדיק וקדוש לברכה: אחר פורים קורין פרשת פרה, בתחלה הוא פור כי פורים על שם הפור ואחר כך נעשה פרה, וכל זה הכנה לפסח, שפתותיו שושנים וכו', ומרמז בתורה הקדושה צרוף פורים בהפסוק שמדבר מענין פסח. ותנועת הנגון ברמיזות העינים והידיים הקדושים והנוראים שהיה מראה לנו תלמידו הקדוש מורי ורבי מורנו הרב רבי נתן זכר צדיק וקדוש לברכה גם כן אי אפשר לבאר אפלו פנים אל פנים מכל שכן בכתב. ובפרט מה שהתחיל אחר כך בקול רם וחק: "בתחלה היה כל התחלות מפסח ועל כן כל המצוות הם זכר ליציאת מצרים, און היינט", ומשך בקול נעימה - "און היינט" - כמה רגעים ונשאר בשתיקה. מה נאמר ומה נדבר אשרינו שאזנינו זכו לשמע כל זאת, ובפרט איך שגלה לנו מרן מורנו הרב רבי נתן, זכרנו לברכה עד היכן שמתנוצץ בלבנו הזך כל זאת בכמה צרופים, ואחר כך תקף גלה התקון של היוד מזמורים בפרטיות והזהיר אז לדורות בהבטחה גדולה בעדים נאמנים שיעמד בעזרתנו סלה תמיד כל מי שיבוא על קברו הקדוש והנורא וכו', ואחר כך תקף ספר המעשה הנוראה ביראה עלאה דעלאה של הזיין בעטלירס, ואחר כך תקף אחר פסח נסע לאומאן, וכל זאת גלה רמזים מורנו ורבונו מורנו הרב רבי נתן זכרנו לברכה שהכל אחד והכל קשר אחד וכלול בהדבור און היינט, ובהמשכה הקדושה שמשך תבת און היינט באריכות נעם:

און היינט צריכין לגלות המזמורים בפרטיות ולהבטיח הבטחה הנ"ל!

און היינט צריכין לספר המעשה הנ"ל ולסיים און איך הייל זיא!

ער האט געזאגט אזוי: "און א-צ-י-נ-ד-ד-ד-ע-ע-ר-ט!" - ער האט דאס אזוי אויסגעצויגן - מסתמא האט דער רבי אזוי געזאגט.

מיר איז טאקע א חידוש פארוואס ר' נחמן שרייבט "און היינט", ווארום 'ועכשיו' איז דאך נישט טייטש 'אין היינט', 'ועכשיו' איז דאך טאקע דער טייטש 'אצינדער'.

אונזערע לייט פלעגן זאגן, דער רבי זאגט אין דעם (מאמר) "היום אם בקולו תשמעו"^י, אז דער עיקר איז "היום" - דער "היינט"; "היום" האסטו דאך א גאנצע טאג; אבער "ועכשיו" איז אין 'דער' רגע, אין 'דער' רגע!

מען זאגט דאך (בהגש"פ): "מִתְחִלָּה עֹבְדֵי עֲבֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְעַכְשָׁיו קָרְבֵּנוּ הַמָּקוֹם לְעֲבֹדָתוֹ". דער 'ועכשיו' איז נאך מער התחדשות ווי דעם 'היום'; ביי דעם 'היום' האב איך א גאנצע טאג; אבער דער 'ועכשיו' איז טאקע אין דער רגע! אצינדער!^{יז}

און היינט צרייכט לנסע לאומאן ולנטע מקום קדשנו לדורות עולם באומאן!

טוב להודות לה' על אשר זכינו לידע מכל זה ולהתנוצץ בלבבנו איזה מעט כמצוץ מן החרקים, ולבאר כל זאת אי אפשר בכתב.

^{יז} עיין ליקוטי מוהר"ן סי' ער"ב.

^{יד} עיין נחת השולחן (להרה"ג מטשעהרין) סי' תנ"ג: מתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו. וזה תשובה מספקת וידיעה הכרחית לכל אחד, לבל יתפלא על עצמו מהנעשה עמו בכח בחירתו כי הוא פעם כשר ופעם פסול וכו', כי מושרש בנו דבר זה ממה שאבותינו היו מתחילה עובדי עבודה זרה ככל הגוים רק שבחסדו קירב אותנו אלו ובחר בנו מכל העמים וכו' וע"כ היצר הרע וכל האומות שהם בחי' הסט"א מתגרים בנו ביותר, רק שגם זאת צריך לידע שעכשיו קרבנו המקום לעבודתו, וידוע שמלת "ועכשיו" מגבלת את הזמן ביותר, היינו ועכשיו דייקא בזה היום והשעה והרגע שאנו מדברין ועוסקין בו. כי צריכין להאמין שבליילה הזאת ובפרט בשעה זו שישראל יושבין על הסדר ועוסקין בסיפור יציאת מצרים ולקיים המצות שבזאת הלילה נמשך אז מלמעלה הארה גדולה כזאת על כל אחד מישראל עד שכל אחד יכול להתקרב לעבודת השי"ת בהתקרבות אמיתי אפילו אם עבר עליו מה שעבר. [עיין מה שכתוב בזה בשיש"ק ח"ד, אות כ"ד: אנ"ש היו מדגישים ומבארים הרבה את הכתוב בספר נחת השולחן על הנאמר בהגדה: מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום וכו', שהנה זה דרך הבעל דבר תמיד להזכיר להאדם את פשעיו וחטאיו שמקודם, אולם אנו אין לנו אלא את ה"ועכשיו" קרבנו המקום", שהוא הרגע שעומד בו האדם, וכך בכל רגע ורגע, כי העבר אין, אין ממש. ועל ידי שיחשוב האדם רק על ה"ועכשיו" יזכה להתקרב אליו יתברך כראוי].

“ועכשיו יש נחל נובע מקור חכמה”

“וְעַכְשָׁיו, (וְלֹא סִימָה)”. לויט ווי רבי נתן רעדט אין דער תפילה^{טו}, קומט אויס אז די התחלה איז פון פורים; נאר וואס דען? ווען מען דערמאנט זיך נאר אין רבי'ן קען מען מאכן א התחלה!^{טז}.

‘ועכשיו’ איז ‘אצינד’! ווען מען דערמאנט זיך נאר, קען מען מאכן א התחלה! איצטער!^{יז}

מיר איז טאקע קשה דער בריוו; לויט ווי איך האב עס געהערט פון רבי אברהם ר' נחמן'ס, האט דער רבי געזאגט “אצינדערט”. עס איז נישט קיין ראיה פון די ווערטער (פון דעם בריוו) אז דער רבי האט געזאגט “און היינט” (- מיט דעם לשון, נאר דער פשט איז:) “און היינט האבן מיר די צען קאפיטלעך תהלים”, “און היינט האבן מיר די סיפורי מעשיות” - “און היינט” האבן מיר דאס אלעס!^{יח}.

^{טו} חלק שני תפילה ל"ז, זה לשונו שם: מלא רחמים, עזרנו והושיענו לקיים המצות של פורים בקדשה ובשמחה גדולה כל כך, עד שנזכה על ידי זה להיות נזקרים באמת ממשהו חמץ בפסח ... אבי מלכי יוצרי ובוראי ועושי, הורני הדרך איך להתחיל מבחינת קדשת פורים, כאשר רמזת לנו על ידי חכמי הקדושים עכ"ל. עיין עוד שם כל התפילה בסגנון זה. עיין גם בליקוטי הלכות הל' בככת הריח ה"ד, אות כ"ה מש"ש, וזל"ש: עכשו ההתחלה של הגאולה ותקון כל העולמות הוא מפורים. כמו שמוכן מרמזי דבורי הקדושים של רבנו זכרנו לברכה. בעת שאמר התורה על פסוק מ'מצרים ו'לא יראו פני ר'יקם שהוא ראשי תבות פורים. שאמר אז כי מתחלה היו כל ההתחלות מפסח שהוא יציאת מצרים. ועכשו וכו' ופסק באמצע ולא סיים דבריו. ומתוך דבריו הבנתי שעכשו ההתחלה מפורים. שהוא מחית עמלק שהיא עקר הגאולה של משיח.

^{טז} עיין במכתבי ר' נתן בר"י מיום ב' כי תשא ד' ימים קודם אור הפורים תרל"ו מש"ש, וזל"ל: ואני אשלח לכם בעצמכם משלוח מנות דיבור אחד ששמעתי מאדמו"ר רבי נתן זצוק"ל מענין פורים שאמר רבינו ז"ל “מתחילה היו כל התחלות מפסח ועכשיו וכו' ולא סיים”, ושמעתי ממנו ז"ל שאמר “ועכשיו יש רבינו ז"ל שכל התחלות מאתו” - שא"ל להתחיל ליכנס בעבודת השי"ת כי אם ע"י ספרי רבינו ז"ל, וכל מי שיתמיד יותר בהם בודאי יכנס בשלום ויצא בשלום.

^{יז} עיין טעם זקנים קונטרס קכ"ה, מה שהתבטא פעם רביז"ל בזה"ל: “ווען מען דערמאנט זיך אין מיר איז מען 'קטן שנולד'!”.

^{יח} נראה כוונתו, שעל כל הפתגמים האלו מתאים הלשון “און היינט” טוב יותר מלכתוב הלשון “און אצינדער”, ודוק.

איך געדענק גוט דעם שלש סעודות, ער האט געזאגט דעם: "און אצינדער!" ער האט אויסגעצויגן "און א-צ-י-נ-ד-ד-ד-ע-ע-ד-מ!" - לאנג - און ער האט אויפגעהערט, האט מען געזעהן (- פארשטאנען) אז דער רבי האט אויך אזוי געזאגט.

"ועכשיו" קען מען נישט פארמייטשן אויף 'היינט', 'עכשיו' איז טייטש איצמער, 'אצינדער'.

דער 'ועכשיו' האט שייכות צו דעם אנדערן 'ועכשיו': "ועכשיו איז דא א נחל נובע מקור חכמה"^ט, וואס ווען מען דערמאנט איז אין אים, קען מען מאכן א התחלה!

(ר' משה: דער "באבי הנחל" - ר' ברוך אפרים, זאגט עפעס אויך אזוי: "איצמער איז דא א ראש השנה! איצמער דארף מען פארן אויפן רבי'נס ציון! עס איז אזוי ווי די 'פרה אדומה' וואס איז 'ממא טהורים' און 'מטהר טמאים', אזוי אויך דעם רבי'נס ציון איז דאך א בית החיים, אבער אז מען קומט צו דעם רבי'נס ציון ווערט מען א טהור!"^ט).

^ט חיי מוהר"ן קפ"ט.

^כ עיין שם על תורה זו תורה ע"ד תניינא, וזל"ש: והנה לכאורה מובן כוונתו שעכשיו כל ההתחלות מפורים, אבל מה שלא סיים בפירוש מפורים, מזה מובן שמרומז עוד איזה כוונה בדבריו הקדושים, ואם כי מי אנכי להשיג רמיוזותיו הקדושות, אעפ"כ אמרתי ויהי מה ואם שגיתי ה' יכפר בעדי. היינו כי קדושת שמו הקדוש גימטריא פסח במכוון, ועכשיו כל ההתחלות כשבאין על ציון הקדוש על ראש השנה, כי ראש השנה הוא לשון ראש והתחלה, ופסח הוא ג"כ התחלה, וזהו כי פורים על שם הפור ואח"כ נעשה פר"ה - הוא ר"ת פסח ראש השנה, היינו ששם נכללין כל התיקונים ביחד. וזהו ענין פרה אדומה שמטמא טהורים ומטהר טמאים, והיינו כי כשבאים על הבית עלמין ששם נקברו הרבה מתים אזי נטמאין שם וזהו מטמא טהורים, אבל ע"י שאומרים שם תהלים ותפילות ותחנונים מעומקא דלבא ובפרט אלו העשרה קפיטליך שצוה לאומרם על קברו הקדוש שהם תיקון נפלא ונורא מאד כמבואר בהשיחות, עי"ז מטהר טמאים, כי זוכין לתשובה ולתקן כל הקלקולים על ידי הצדיק הזה השוכן שם, ושם עושין התחלה מחדש לכנוס בעבודת ה' שזה בחינת פסח יציאת מצרים - לצאת מכל הטומאות ולזכות לקבלת התורה מחדש, וכל זה זוכין ע"י קדושת הציון הקדוש שהוא בגימטריא פסח. וזהו "אם אין קמ"ח אין תורה וד"ל. וזהו מה שאיתא בתיקונים (הובא בליקו"א סי' מ"ט) והיא נקראת כלה כד איהי בין תרין דרועין דמלכא, ותרין דרועין הם תשרי וניסן שהם פסח וראש השנה עיי"ש בסי' מ"ט הנ"ל שמחבר שם פסח וראש השנה. על כן כשבאין על ציון קברו הקדוש על ראש השנה אז נכללין כל התיקונים בשלימות נפלא וזוכין לתשובה ולגאולה שלימה בב"א.

פורים - א שווערערע עבודה ווי יום כיפור!

(ר' יוחנן גאלאנט: רבי נתן האט געזאגט: "די עבודה פון פורים איז אים שווערער ווי דער עבודה פון יום כיפור!") רבי נתן האט אזוי געזאגט: "די עבודה פון פורים איז ביי אים שווערער ווי דער עבודה פון יום כיפור!"

(ר' משה: אלס וואס?) ביי רבי נתן'ען איז פורים געווען פורים! ער האט געהאט אנדערע מוחין, מוחין פון שער הנו"ן, פורים שיינט דאך דער שער הנו"ן - אין דער תפילה איז אזוי מרומז^כ. אויך אין דער הלכה פון "בכור בהמה טהורה"^{כב} ברענגט ער טאקע פון דעם אר"י הקדוש אז אין פורים שיינט דער שער הנו"ן - אזא מין ליכטיגקייט שיינט אום פורים, דאס איז עפעס א געוואלד!

רבי נתן האט דאך אזוי געזאגט: "אז מען שרייט דרייסיג טעג פריער 'הצילני מקליפת המן עמלק', קען מען זעהן מרדכי הצדיק ביי דער מגילה!"^{כג}.

(אחד הנוכחים: דער וואס זעהט דער זאגט נישט אויס...) מען זאגט אונז נאר צו וואס מען קען (זוכה זיין). דער רבי זאגט אונז אסאך זאכן וואס מען קען. אבער דער וואס האלט שוין דערביי, אוודאי זאגט נישט אויס. פונדעסטוועגן - מען קען, מען קען ווערן א צדיק, מען קען, מען קען!

^{כא} בליקוטי תפילות שם, וז"ל: נס זה של פורים גדול מכל הנסים שעשית עמנו מעולם, כְּאֲשֶׁר הוֹדַעְתָּ לָנוּ עַל יְדֵי חֲכָמֶיךָ הַקְדוּשִׁים זְכוּרָנָם לְבָרְכָהּ, וְכָל הַמוֹעֲדִים יִהְיוּ בְּטָלִים וַיְמִי הַפּוּרִים לֹא נִבְטָלִים וּבַתְחִלָּה הָיוּ כָּל הַהִתְחַלּוֹת מִפְּסַח, כִּי כָּל הַמוֹעֲדִים הֵם זָכָר לִיצִיאת מִצְרַיִם, וְעַכְשָׁיו זָכוּ.

^{כב} אותיות ז, כ"ה. גם עיין הל' בשר בחלב ה"ה, אות י"ח; הל' ערלה ה"ה, אות י"ב, ועוד ועוד.

^{כג} עיין ליקוטי הלכות הל' תפילין ה"ו, אות כ"ז: כִּי אֵיתָא בְּדִבְרֵי ז"ל (לקוטי א' סימן קצ"ב) שְׁדַּבּוּר אֲמַת שֶׁל צִדִּיק הָאֲמַת הוּא בַּחֲנִינָת פָּנָיו וְשִׁכְלוֹ וְנִשְׁמָתוֹ וְכו'. וְאֵיתָא שֶׁם שְׁבָכַל סֵפֶר שֶׁל צִדִּיק יֵשׁ בּוֹ בַּחֲנִינָת פָּנָיו וְכו', עֵינֵי שֶׁם זֶה בַּחֲנִינָת מִקְרָא מְגִלָּה, שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת הָאֶרֶץ פָּנֵי מֶרְדֳּכִי וְאַסְתֵּר, כִּי הֵם דִּבְרֵי אֲמַת שְׁלֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מְגִלַּת אֶסְתֵּר ט'), "דִּבְרֵי שְׁלוֹם וְאַמֶּת". כִּי כְּשֶׁקוֹרִין אֶת הַמְּגִלָּה וּמִפְּרָסְמִין תִּקְוָה הֵנֶס שְׁנַעֲשֶׂה עַל יְדֵי מֶרְדֳּכִי וְאַסְתֵּר עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם וְהַנִּהְיֻתִיהֶם שְׁנִיחָה אֲזִי בַּחֲכָמָה נִפְלְאָה וּבִצְדָקוֹת נִזְרָא וּבִקְדוּשָׁה גְדוּלָּה בְּזֶה מֵרָאִין וּמֵאִירִין אֹר פְּנִיָּהֶם הַקְדוּשִׁים שֶׁהוּא גִּנּוּז בְּתוֹךְ הַמְּגִלָּה הַקְדוּשָׁה, שֶׁהוּא סֵפֶר שְׁלֵהֶם הַקְדוּשִׁים, עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר עֲלֵינוּ הָאֶרֶץ פְּנִיָּהֶם הַקְדוּשִׁים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה תִּקְוָה הֵנֶס.

אזוי פלעגט מען תמיד לערנען אין אומאן: "ועכשיו" - 'ווען מען דערמאנט זיך אין רבי'ן קען מען מאכן א התחלה! עס האט א שייכות מיט יענעם 'ועכשיו' - "ועכשו יש נ'חל נ'ובע מ'קור ח'כמה" כנ"ל).

(ר' משה: ר' אברהם ר' נחמן'ס פלעגט אויך זאגן חידושים בשעת ער האט דאס פארגעלערנט?) ניין, "ועכשיו" - 'און א-צ-י-נ-ד-ד-ד-ע-ע-ר-ט' - אזוי אויסגעצויגן לאנג, און ער האט אויפגעהערט.

אויב ער האט געוואלט עפעס זאגן, האט ער שפעטער געזאגט. ער האט תמיד מדייק געווען, אז ער האט גערעדט דעם רבי'נס א זאך, האט ער נישט געוואלט אריינמישן זיינס; בשעת ער האט געזאגט דעם 'ועכשיו' האט ער נישט געוואלט זאגן קיין שום זאך, קיין שום געדאנק, נאר דאס; נאכדעם האט ער געקענט ארומרעדן א זאך.

אפילו אז ער פלעגט אמאל וועלן רעדן פון 'סיפורי מעשיות', פלעגט ער פריער אפליינען, ערשט נאכדעם האט ער אנגעהויבן צו רעדן, ער האט נישט געוואלט איבערהאקן אינדערמיט.

ער פלעגט זאגן: 'א המשך פון א זאך איז א געוואלדיגע זאך!'. נישט איבערהאקן פריער אינדערמיט - נאכדעם וועט מען זאגן חידושים. אז מען ליינט שבת אין דער תורה, וועט מען איבערהאקן אינדערמיט? אינמיטן קריאת התורה האקט מען נישט איבער!

"אפשר דאס האט דער בעל שם טוב געמיינט?!"...

[שיעור בליקומי מוהר"ן תניינא סי' ע"ה]

"הסתכלות פני הצדיקים לבד הוא גם כן דבר גדול מאד. כי אמרו רבותינו, זכרונם לברכה, שחתלמיד חכם הוא גדול מן התורה, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (מבות כב:): 'כמה מפשאי שאר אנשי,

דְּקִיּוֹמוֹ מִקָּמִי סֵפֶר תּוֹרָה וְלֹא קִיּוֹמִי מִקָּמִי גִבֹּרָא רַבָּה'. נִמְצָא שְׁתַּתְּלִמִּיד חָכֶם הוּא גָדוֹל יוֹתֵר מִן הַתּוֹרָה. וְאַצֵּל הַתּוֹרָה מְצִינּוּ, שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, וְכִרְוֹנָם לְבִרְכָּהּ, (מִדְּרַשׁ רַבָּה אִיכָּה בַּפְּתִיחָא), כִּי הַמָּאוֹר שָׁפָה מִחֲזִירוֹ לְמוֹטֵב, מְכַל שָׁפָן אוֹר הַצַּדִּיק, שְׁתַּהֲסַתְּפָלוֹת בּוֹ לְבַד הוּא מוֹעִיל לְקִרְשָׁהּ מָאֹד, בְּוֹדָאֵי בְּשׁוֹכֵינִי לְדַבֵּר עִמּוֹ מִיּוֹתֵר, אַךְ גַּם הַהֲסַתְּפָלוֹת לְבַד הוּא גַם בֶּן דְּבַר גָּדוֹל".

צוּם רַבִּין אִיז גַּעְקוּמַעַן אֵן אַלְטֶער אִיד, א זָקֵן, און ער האט געזאגט אז ער וויל אים עפעס פרעגן: "איך האב געהאט א ברכה פון אייער זיידן דעם בעל שם, אז איך וועל זוכה זיין צו זעהן משיח'ן, און איך בין שוין אן אלטער איד און איך האב אים נאך נישט געזעהן - ווען וועל איך אים זעהן?" האט דער רבי געגעבן א שמייכל - ער האט אים גארנישט געענטפערט, און דער איד איז אוועקגעגאנגען. ווען ער איז אוועקגעגאנגען האט דער איד געטראכט: "אוי, אפשר דאס האט דער בעל שם געמיינט - אז איך וועל זעהן דעם איד!"^{כד}.

(ר' יוחנן: אז מען קוקט אויף אונזערע לייט מיט א גוט אויג, זעהט מען דעם רבין!) דער מַשְׁעֲהֵרִינֶער רב, אזוי (בשעת התפילה) איז ער דאך געשטאנען מיט דעם פנים צו דער וואנט, אבער פאר מנחה ערב ראש השנה איז ער ארומגעגאנגען - ער האט יעדן איינעם אנגעקוקט; מען האט געוואוסט - 'דער רב גייט ארום!' - יעדן איינעם האט ער אנגעקוקט. ער האט געזאגט: "אמ דאס איז 'ראיית פני הצדיק'!"^{כה}.

ערב ראש השנה - יעדער איינער איז דאך געווען גוט אויסגעוויינט ביים רבי'נס ציון! איי איי - וואס עס האט זיך איבערגעמוהן אן ערב ראש השנה פון חצות לילה ביז מנחה, אה! עס איז גארנישט געווען קיין שום דרך הטבע, א

^{כד} עיין כוכבי אור חלק חכמה ובינה בהקדמה: וְעֵתָה כְּפִי אֲשֶׁר נוֹדַע הַדְּבָר אֲשֶׁר דְּבַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּעֵת אֲשֶׁר גָּלָה אֶת הַמָּאֹר הַמּוֹבָא בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תַּנְיָנָא סִימֵן כ"ח, דַּע שְׁנֵי חֲלוּקִים בֵּין הַתּוֹרוֹת וְכוּ', וּמִוִּרְטוֹ רַבִּי נִתֵן זצ"ל מַעֲצֵם הֶרְגָּשׁוֹ בְּזָכוֹת לִבְבוֹ אֶת עֲמָק נִוְרָאוֹת דְּבָרָיו עַד כִּי בָּעָרוּ בְּקִרְבּוֹ כָּל־הַבֵּית שְׁלֵהֶבֶת מִמֶּשׁ, לֹא יָכַל לְהִתְאַפֵּק, וְנִתֵּן אֶת קוּלוֹ בְּפִי כָּל הַנִּצְבִּים עָלָיו, אוֹלֵי כֹף הוּא הַפְּרוֹשׁ מֵהַ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל (סְנֵהֲדָרִין צו) 'אִין בֶּן דָּוִד בָּא אֶלָּא בְּהִסָּח הַדַּעַת', הֵינּוּ שְׂיִהִיָּה בְּעוֹלָם וְלֹא יִדְעוּ כִּי כָּבֵד הוּא וְכוּ' וְרַבֵּנוּ ז"ל גָּלָה אֶת עֵינָיו וְהִרְאָה לוֹ 'רַב נַחֲמָן אָמַר כֵּן אִי מִן חֲזִי אֲנָא' (שם דף צח:).

^{כה} עיין בספרו פרפראות לחכמה סי' ד' אות כ"ד.

קליין שטיבעלעך, און אזוי - "עומדים צופים ומשתחיים רווחים"! איי וואס עס האט זיך איבערגעטוהן אין דעם טאג, די בכיות, עס איז געווען געוואלדיג! יעדער איינער איז דאך געווען מער צו ווינציגער, אבער ער איז דאך געווען אינגעווייניג, עס איז געווען א געוואלד וואס עס האט זיך דארטן איבערגעטוהן אין דעם טאג! א געוואלד, א געוואלד! און וואס האבן אידן געבעטן? נאר געבעטן אויף אידישקייט! איך ווייס נישט צו עמיצער האט געבעטן עפעס גשמיות! נאר געבעטן אויף אידישקייט! נון, אז אזעלכע אידן קומען צו גיין ערב ראש השנה פארנאכט אריין צו מנחה, מיט אן אמונה צום רבי'ן, האבן זיי טאקע געהאט אנדערע פנים'ער, איז טאקע געווען א בחינה פון 'ראיית פני הצדיק'!

אז עס מאכט זיך אים א נסיעה

[שיעור בליקומי מוהר"ן תניינא סי' ע"ו]

זאגט דער רבי ווייטער: "יִשְׂרָאֵל הֵם נַעֲשִׂים אֲדוֹנִים לְבַעֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, וְכַרְוֹנָם לְבִרְכָּהּ, (סנהדרין קד): 'כָּל מָקוֹם שֶׁהֵם הוֹלְכִים, נַעֲשִׂים שָׂרִים לְאֲדוֹנֵיהֶם'. בִּי כָּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם בָּאִין בְּגִלוּת, בְּתַחֲלָה הֵם כְּבוֹשִׁים בְּגִזְלָה, אָבֵל אַחֵר כִּךָּ הֵם נַעֲשִׂים אֲדוֹנִים לְבַעֲלֵיהֶם, בִּי אַחֵר כִּךָּ הֵם כּוֹבְשִׁים אֶת הַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהֵם בָּאִים בְּגִזְלָה שָׁם. בִּי יִשְׂרָאֵל הֵם מְרִימִין וּמַעֲלִין כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַשְּׁפֵלִים וְהַנְּפֹלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, וְכַרְוֹנָם לְבִרְכָּהּ (מגלה ו): 'עֲתִידִין בְּתֵי תַרְטִיאוֹת וְקַרְקָסִיאוֹת שִׁילְמָדוֹ בְּהֵן תּוֹרָה בְּרַבִּים', שְׁנֵאמַר (זכריה ט): 'וְנִשְׁאָר גַּם הוּא לְאַלְקִינוּ' וְכוּ' עֵינֵי שָׁם. בִּי יִשְׂרָאֵל מַעֲלִין וּמַנְשְׂאִין כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּפֹלִין, וְעַל כֵּן נִקְרָאִין יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּת בְּנֵי הַגִּזְלָה. בִּי אַף עַל פִּי שֶׁאַחֵר כִּךָּ הֵם נַעֲשִׂים אֲדוֹנִים, וּמְקִימִין וּמַנְשְׂאִין וּמַעֲלִין הַכֹּל, אַף עַל פִּי כֵן בְּתַחֲלָה הֵם בְּגִלוּת, בִּי אַף עַל פִּי כֵן הֵם נָעִ וְנָדָּר בְּגִלוּת, אָבֵל אַחֵר כִּךָּ הֵם מַעֲלִין וּמַנְשְׂאִין הַכֹּל כִּנ"ל, וְעַל כֵּן נִקְרָאִין בְּנֵי הַגִּזְלָה, בִּי זֶה אוֹתִיּוֹת 'גִּזְלָה' רָאשֵׁי תִבּוֹת: 'וְנִשְׁאָר גַּם הוּא לְאַלְקִינוּ'. בִּי אַחֵר כִּךָּ הֵם מַעֲלִין וּמַנְשְׂאִין הַכֹּל, בְּבַחֲיִנַת: 'וְנִשְׁאָר גַּם הוּא

לֹאֲלֵקִינוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, וְכַרְוָנָם לְבִרְכָּה: 'עֲתִידִין כְּתִי תַרְטִיאוֹת וְקִרְקְסִיאוֹת' וְכו', כִּנ"ל.

מען קען אויך זאגן, דערפאר טאקע האט דער רבי געזאגט¹¹: "אויב עס מאכט זיך א נסיעה, זאל מען זיך נישט שפארן!" ווייל אידן וואו זיי קומען ווערט דאך דאס ארט נאכדעם (פארן אויבערשטן), דערפאר אויב עס מאכט זיך א נסיעה זאל מען זיך נישט שפארן.

אז עס מאכט זיך אמאל א נסיעה צו אן ארט וואו ער איז נאך קיינמאל נישט געווען, אפשר דארף דאס ארט ווערן אויפגעהויבן, וואס אז מען קומט אהינצו און מען זאגט א אידיש ווארט, דערמיט איז מען 'מעלה ומנשא' דעם ארט, "ונשאר גם הוא לאלקינו".

(ר' משה: עס איז דא עפעס א לשון פון רבי נתן'ען: 'אז מען פארט - פארפירט מען זיך'?) רבי נתן האט נישט אזוי געזאגט! דער רבי האט נישט געהאלטן אז די פרנסה זאל זיין פון ארומפארן, ער זאל נישט זיין אן ארומפארער - דאס האט דער רבי נישט געהאלטן¹², אבער אז עס מאכט זיך א נסיעה - -

¹¹ שיחות הר"ן אות פ"ה, וזל"ש: אחד שאל אותו על ענין נסיעה לאיזה מקום, אם יסע לשם. השיב לו: כשרואה אדם נסיעה לפניו, אין לו להתעקש למנע מזה לישב בביתו דוקא. כי בכל מקום שאדם נוסע לשם הוא מתקן שם איזה דבר. רק שיזהר להיות שמור מן העברה חס ושלום, אבל כשהוא רק שמור מן העברה חס ושלום. אזי כל אדם מתקן בכל מקום שהוא נוסע לשם. אפלו איש פשוט לגמרי. כי בכל מקום שהאדם בא לשם, הוא עושה שם בודאי איזה דבר שבקדשה על-כל-פנים. כי מתפלל שם ואוכל שם ומברך על אכילתו לפניו ולאחריו וכיוצא בזה. כי בודאי איש ישראל אפלו הפחות שבפחותים, על-כל-פנים הוא עושה כמה דברים שבקדשה בכל מקום אשר הוא שם. ועל-פן בודאי האדם מכרח מן השמים להיות שם באותו מקום דוקא כדי שיתקן שם מה שהוא דיקא צריך לתקן שם. על-פן הוא טובה לפניו מה שנוזדמן לו נסיעה לשם, כי אולי יהיה מכרח לבוא לשם בשלשלאות של ברזל, וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (שבת פט:): על יעקב אבינו: ראוי היה יעקב לירד למצרים בשלשלאות של ברזל אלא וכו'. כמו כן הוא בכל אדם. שהוא טובה לפניו מה שנוזדמן לו נסיעה לשם. כי בלא זה אולי היה מכרח לירד לשם בשלשלאות וכו' חס ושלום, כנזכר לעיל. וכל זה דבר עם איש פשוט לגמרי. כי אפלו איש פשוט לגמרי משראל מתקן גם-כן בכל מקום שהוא ובלבד שיהא שמור וכו' כנ"ל. כנזכר לעיל. (וסוד זה מרמז ב"פרי עץ חיים" בשער קריאת שמע פרק ג בכונות זכירת יציאת מצרים עין שם והבן).

¹² עיין שיש"ק (ישן) ח"ב, אות קפ"ב; ובשיש"ק (חדש) ח"ג, אות פ"ה.

אפילו צו זיין א מלמד האט דער רבי נישט געהאלטן - 'א שפחה כנענית!'^כ אבער אז עס מאכט זיך א נסיעה אזוי, זאל מען זיך נישט שפארן, אפשר דארף ער זיין דארט אויף דעם ארט, וואס אז ער קומט אהינצו, איז ער כובש דעם ארט און ער איז דאס מעלה צום אויבערשטן - אזוי זאגט דער רבי דא.

דריי יאר פארשיקט

עס איז געווען די מעשה מיט דעם רבי'נס תלמיד ר' שמעון'לע^כ. וואו איז ער געווען? אין אזעלכע ערטער וואס דארטן איז דאך נאך קיינמאל נישט דערמאנט געווארן דעם אויבערשטן'ס נאמען, אין די רוסישע טיפע ערטער, עס איז א געוואלד געווען דארט, דריי יאר איז ער געווען דארטן. אז ער איז געקומען קריק, האט ער גארנישט געוואוסט וואס איז געווען (- פשר הדבר), ער האט עפעס נישט געקענט אוועקפארן צוריק; וואו ער האט זיך געדרייט, איז ער אלץ געווארן נאך מער אריינגעדרייט און אריינגעדרייט.

דער רבי האט אים אמאל געזאגט: "דו האסט דערווערד מען זאל דיר פארשיקן!". איז ער געווען דריי יאר דארטן. נאכדעם האט ער געהאט א נסיון

^כ עיין שיחות הר"ן אות רמ"א: שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמוֹ שֶׁהַקִּפִּיד מֵאֵד עַל הַמְּלָמְדִים שְׁלוֹמְדִים בְּעִיר אַחֶרֶת חוּץ לְבֵיתָם וְקָרָא אוֹתָם בְּלִשׁוֹן גָּנָאִי גָדוֹל. וְאָמַר שֶׁהַמְּלָמֵד שְׁלוֹמֵד חוּץ לְבֵיתוֹ דּוֹמֶה אֶצְלוֹ כְּמוֹ שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית.

^כ עיין שיחות הר"ן את קע"ג: שְׁמַעְתִּי מֵאֲנָשִׁים שֶׁאָמַר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּעַת שְׁבָא מַעֲבָר לְגַרְעִינִי (מַעֲבָר לְגָבֹל) שֶׁנִּתְרַחַק לְשֵׁם אֵיזָה שְׁנִים וְלֹא רָאָה אֶת רַבֵּנוּ זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָהּ, עָרַף שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְיֹתֵר, מִחֲמַת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהָיָה בְּמַעֲדוֹעַדוֹקָע שֶׁהַקִּפִּיד עָלָיו רַבֵּנוּ זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָהּ וְכו', וְאִינִי בָקִי בַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הֵיטֵב. וּמִחֲמַת זֶה אָמַר רַבֵּנוּ פֶּעַם אַחַת: אֲנִי רוֹצֶה לְשַׁלְּחָהּ (שְׁקוּרִיו פֶּאָר שִׁיקֵעוֹ) מַעֲבָר לְנֶהָר דָּאָן. וְסִבֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סְבוּת שֶׁבְּסִמּוּךְ מֵאֵד נִתְגַּלְגַּל הַדָּבָר שֶׁנִּסְעָה רַבִּי שְׁמַעוֹן לְשֵׁם לְסִבִּיבוֹת נֶהָר דָּאָן הַנִּלְ שֶׁהוּא רְחוֹק בְּעָרָה מֵאֵה פְּרָסָאוֹת וְיֹתֵר מִמַּעֲדוֹעַדוֹקָע. כִּי שָׁם עָקַר מְדִינַת רוֹסְיָא כִּיִּדּוּעַ, וְיִהוּדִים אֵינִם נִמְצָאִים שָׁם כִּי אִם אֶחָד מֵאֵלֶּף. וּבִפְרָט לִפְנֵי כְּמָה שְׁנִים. וְנִסְעָה רַבִּי שְׁמַעוֹן לְשֵׁם לְפִי שְׁעָה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סִבֵּב שְׁנִתְקַיֵּם דְּבָרֵינוּ זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָהּ, וְהִכְרַח רַבִּי שְׁמַעוֹן לְהִתְעַכֵּב שָׁם כְּמָה שְׁנִים. וְמָה שֶׁעָבַר עַל רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּאוֹתֵן הַשְּׁנִים יִקְצְרוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת. כִּי הָיָה דָר בֵּין הַגּוֹיִים כְּמָה שְׁנִים וְכו'. וְהָיָה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן שָׁם כְּמָה נְסִיוֹנוֹת. וּבִתּוֹךְ כֵּךְ בְּאוֹתֵן הַשְּׁנִים שֶׁהָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן שָׁם, בְּתוֹךְ כֵּךְ יֵצֵא רַבֵּנוּ זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָהּ, מִזְּלֵאֲטִיפָאֵלַע וְקָבַע דִּירְתוֹ פֶּה בְּרִסְלָב. וְיֵשֵׁב פֶּאָר לְעָרָה שְׁתֵּים אוֹ שְׁלֹשׁ שְׁנִים. וְאַחֵר כֵּךְ בָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן לְכָאָן.

דארטן - א גאנצע מעשה. אז ער האט געהאט דעם נסיון, האט ער געהאט א געוואלדיגע מרירות פון דעם נסיון. האט זיך אנגערופן דער רבי: "נו, עס איז שוין א רחמנות אויף אים, ער דארף זיך אומקערן קריק!" - דעמאלט האט ער שוין געפונען עפעס א וועג און ער צוריק געקומען.

(ר' משה: ער האט זיך עפעס צעריסן א ליף? וואס איז געווען?) עס איז געווען^ל - -

האט ער נאכדעם דערציילט, ער ווייסט גארנישט פארוואס ער האט נישט געקענט קומען קריק, ער ווייסט גארנישט וואס מיט אים איז געווען, ער האט נישט געקענט געפינען קיין וועג ווי ער זאל ארויס; ווי ער האט געוואלט ארויס - איז ער אלץ אריין צוריק. ער איז דאך נישט געווען פארמישט דארטן מיט עפעס - אזוי איז געווען, ער איז געווען דארטן אלס מסחר אין די טיפע רוסישע ערטער, ער האט נישט געקענט קומען קריק.

ווען ער האט געהאט דעם נסיון און ער האט עומד בנסיון געווען, האט דער רבי געזאגט: "נו, עס איז שוין א רחמנות אויף אים!" - האט דער רבי שוין געזעהן ער זאל צוריק קומען - האט ער 'שוין' א וועג, איז ער 'שוין' דא צוריק.

נו, אזא צדיק, מיט התבודדות, גלויבן מיר אז ער האט דארטן מעלה געווען די ערטער, איז דארטן גאר דערמאנט געווארן דעם אויבערשטנ'ס נאמען! כאטש די זאך איז דאך געטוהן געווארן אלס א מין עונש, אבער א צדיק - אפילו מען גיט אים אן עונש - פון דעם עונש אליין ווערט נאכדעם גרויסע תיקונים!

וואו א איד קומט אהין, דארף ער זעהן דארטן עפעס טוהן גוטס, ווייל אז דער אויבערשטער האט אים דארטן געשיקט, דארף ער מעלה זיין דעם ארט. מיט וואס

^ל עיין שיש"ק ח"ב, אות רל"ד: פעם הלזה רבנו מעות לרבי שמעון המכונה רבי שמע'לה שהיה תלמידו ומשמשו, ורבי שמעון הכניס את המעות באיזה עסק ולא החזיר את המעות לרבנו בעתו, הקפיד עליו רבנו ואמר לו: "נו, אתה שנה שיגרשוך" "דו ביסט ווערד מ'זאל דיר פארשיקן", וכן הנה, שמשום מה נסע לעבר נהר דאן שרחוק מאד מאוקראינה, ולא היו דרים שם יהודים כלל, וכל מה שעשה והשתדל לחזור לא היה יכול, כי הסתבך שם מעט לענין עד ששהה שם שלש שנים, ובסוף שלש השנים היה לו נסיון, ועמד בנסיון, בזה שקרע את שפתיו מפניה, ומחמת זה נצל מהנסיון, ואז אמר רבנו: "שכבר רחמנות עליו וצריכים להוציאו משם" ואז חדלו המניעות, וחזר לרבנו. ובשחרז אמר לו אז רבנו את השיחה המובאת בשיחות הר"ן סימן קעג, עין שם.

איז ער עס מעלה? ער מאכט א ברכה, ער לערנט עפעס, ער רעדט א דיבור - דערפאר איז ער געקומען אויף דעם ארט, וואס דען טוהט ער דארטן?...^{לא}

די תיקוני מעלה פון די זיבן און צוואנציג קדושים!

אפילו די וואס זענען נישט צוריק געקומען נעבאך, אונזערע צדיקים, די וואס זענען פארשיקט געווארן - (ר' משה: קיין סיביר?) נישט סיביר, פון סיביר זענען דאך אלע צוריק געקומען. זיי זענען פארשיקט געווארן אין אזעלכע ערטער וואס דארטן ווייסט מען נישט ווען ס'איז טאג און ווען ס'איז נאכט, רחמנא ליצלן וואס דארטן איז, קיינער קומט נישט פון דארטן צוריק קיין לעבעדיגער.

פונדעסטוועגן, עס איז אפגעטוהן געווארן גרויסע תיקונים דורך זייער זיין דארטן, כאטש זיי זענען דארט נעבעך אלע אומגעקומען, מען ווייסט דאך גארנישט וואס מיט זיי איז געווארן...

די ווייבער זענען געגאנגען דארטן אין די "ען. קע. ווע. דע." זיך נאכפרעגן, האט מען זיי געענטפערט: "אז איר וועט דארפן וויסן, וועט מען אייך שיקן זאגן, אז מען איז אייך נישט מודיע - זאלט איר מער נישט קומען פרעגן?..."

- רוסישע רשעים ענטפערן אזא ענטפער.

^{לא} עיין גם מזה בליקוטי הלכות הל' ברכת הריח ה"ד, אות מ"ה, וז"ל: ש: איתא בכתבי האר"י ז"ל בפניות, והביאנו לשלום מארבע כנפות הארץ וכו' שבכל מקום בעולם שאחד מישראל נדחה לשם בגלות בארבע כנפות הארץ נחשב כאילו כל ישראל גלו לשם ועל ידי זה מברר ניצוצות משם ועל ידי זה באין לארץ ישראל, עין שם באריכות שזהו סוד מה שישראל מפזרין עכשו בגלות במקומות הרחוקים מהקדשה מאד. והנה זה הענין הוא דבר נסתר ונעלם מאד, ואי אפשר להבינו, כי אנו רואים שבמדינות הרחוקים משיבות ישראל כמו במדינות מאסקווע נדחו לשם יהודים מעטים ודרים בין הרבה עובדי כוכבים יהודים מתי מעט, עד שיש עירות הרחוקים יותר שאין נמצאים שם ישראלים כי אם אחד או שנים בעיר גדולה. והנה אנו רואים בעינינו שרב אלו היהודים הדרים במקומות כאלה רבם ככלם אינם צדיקים כלל, והלואי היו בינונים כי הם רחוקים מאד מה' יתברך ואי אפשר להאריך בזה שלא לדבר על איזה מישראל חס ושלום, כי גם פושעי ישראל מלאים מצוות כרמון, וכו' עיין עוד שם בפנים באריכות.

^{לב} די "אינערן זיכערהייט און ארדענונג אגענטור" אין ראטן-פארבאנד.

(ר' משה: וועלכער יאר האט מען זיי פארשיקט?) תרצ"ח האט מען זיי גענומען, און פארשיקט האט מען זיי אין יאר תרצ"ט. ראש השנה תרצ"ט זענען זיי נאך געווען אין אומאן אין תפיסה; אין דעם ווינטער נאכדעם (תרצ"ט) האט מען זיי פארשיקט.

אזעלכע צדיקים! איך זאל אויסמאלן ווער זיי זענען געווען? - אה!

איז אויך א גרויסע זאך וואס זיי זענען דארטן געווען! וואספארא מיני (תיקונים)!
"ונשאר גם הוא לאלקינו!"

(ר' משה: ער איז נישט צוריקגעקומען - ר' נחמן שטראקס?) ר' נחמן איז נישט געווען 'דארטן', ער איז געווען אזוי גלאט אין סיביר. אבער דער וואס גייט 'דארטן', דער קומט נישט צוריק! אז מען קומט אהינצו, דארטן איז נישט שייך מען זאל צוריק קומען. וועמען שיקט מען אהינצו? אזעלכע חוטאים ופושעים וואס מען וויל נישט זיי זאלן צוריק קומען דארטן רח"ל, צו אינמיטן וועג הרג'עט מען זיי שוין, אזעלכע אידן האט מען דארטן פארשיקט!

איך ווייס ג-א-ר-נ-י-ש-ט!

[ממשיד ללמוד בליקוטי מוהר"ן תניינא סי' ע"ז, ואח"כ סי' ע"ח]

די תורה האט דער רבי געזאגט שבת נחמו תק"ע^ל. דעם שבועות פריער האט דער רבי קיין תורה נישט געזאגט, האט דער רבי געזאגט דעם פרייטאג צונאכט: "פארוואס פארט איר צו מיר? איר זענט געקומען צו מיר הערן תורה? איך זאג אייך דאך נישט קיין תורה! [- דער רבי האט געמיינט - שבועות האט דאך דער רבי קיין תורה נישט געזאגט] איך ווייס איצטער גארנישט, איך בין איצטער אן 'איש פשוט'! [- ער האט געשוואורן ביים שבת קודש אז ער ווייסט גארנישט^{לד}] איך בין זיך נאר מחיה מיט דער נסיעה פון דעם 'דרך פון ארץ ישראל'!". האט

^ל עיין כל זה בשיחות הר"ן אות קנ"ג; חיי מוהר"ן רט"ו; ימי מוהרנ"ת ח"א, נ"א.

^{לד} חיי מוהר"ן שם; ימי מוהרנ"ת שם.

דער רבי אנגעכאפט דעם 'דרך לארץ ישראל', און דער רבי האט אנגעהויבן צו זאגן דער תורה, און פון דער תורה איז ארויס אינגאנצן דער "געוואלד, ווייט אייך נישט מייאש! קיין יאוש איז גארנישט פארהאנדן!" - דאס איז אלץ ארויס פון דער תורה - פון דאס פשיטות...

"ובהכרח' צריכין לבטל איזה שעה"

"בענין הנהגת הפשיטות של הצדיק האמת. הינו כי לפעמים הצדיק האמת הוא איש פשוט ממש, (שקורין פראסטיק), שמתנהג עצמו בדרך הפשיטות, ואינו מגלה שום תורה, ועוסק בשיתת חלין וכיוצא, והוא אז בחינת איש פשוט ממש.

פון וואנעט נעמט זיך דאס? ער איז דאך דבוק כסדר אין דעם אויבערשטן, איז דאס דאך נישט צוליב 'זיך', דאס איז דאך געוויס נישט צוליב 'זיך', ער קען דאך זיין כסדר דבוק און מטייל זיין אין די עולמות, פארוואס דארף אזוי זיין אז ער מוז זיך אראפלאזן און ווערן אן איש פשוט? נאר ווייזט אויס, דער קיום עולם קען אנדערש נישט זיין סיידן אז ער מוז אמאל זיין אן איש פשוט; פארוואס? - זאגט דער רבי:

"דע, כי עקר החיים היא התורה, כמו שכתוב: 'כי הוא חיה וארץ ימיה' (דברים ל), 'וכל תפוצה מן התורה כפוצה מן החיים' (וזה לך לך דף צב, בהעלותך דף קמת, ואתחנן דף רס). ועל כן לבאורה, תדבר תמונה ונפלא, איך אפשר לפוצה עצמו מן התורה אפלו שעה קלה? ובאמת זהו מן הנמנע ובלתי אפשר להיות דבוק בהתורה, תמיד יומם ולילה, בלי הפסק רגע".

עס איז דאך א געוואלד, אויב דאס איז דאך דאס חיות - ווי קען מען זיין א רגע אן חיות? ווי קען מען דען א רגע נישט לעבן? און דאס קען דאך נישט זיין אז מען זאל תמיד זיין דבוק אן קיין 'הפסק רגע'?

"וכל בעל תורה, הן למדן שעוסק בלמוד התורה בגמפ"ת [בגמרא, פרוש רש"י, תוספות] וכיוצא, כל אחד בפי ערכו, בפי עסק למודו,

בְּהִכָּרַח שִׁיבִטְל מִהַתּוֹרָה אֵיזָה שְׁעָה בַּיּוֹם. וְכֵן אָפְלוּ בַּעַל הַשָּׁנָה, וְאָפְלוּ מִי שֶׁהוּא גְבוּהַ יוֹתֵר וַיּוֹתֵר לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, אָף עַל פִּי בֶן בְּהִכָּרַח שִׁיפְסִיק וַיִּבְטַל מִהַשָּׁנָה אֵיזָה זְמַן, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת דְּבוּק תָּמִיד בְּתוֹרָה וְהַשָּׁנָה בְּלִי הַפֶּסֶק. כִּי צְרִיכִין בְּהִכָּרַח לְהַפְסִיק אֵיזָה שְׁעָה, אִם לַעֲשׂוֹת אֵיזָה מְשָׂא וּמִתֵּן אוֹ כִּיּוֹצֵא בָּזֶה, כִּי צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּצִדְכֵי הַגּוֹף גַּם כֵּן.

"וְהַכֵּלָּל כִּי אֵי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֶפֶן לְהִיּוֹת דְּבוּק בְּהַתּוֹרָה וּבַהַשָּׁנָה בְּלִי שׁוּם הַפֶּסֶק, וּבְהִכָּרַח צְרִיכִין לְבִטֵּל אֵיזָה שְׁעָה. וּבְאֹתוֹ שְׁעָה שְׂמִכְטִילִין מִהַתּוֹרָה, אֲזִי זֶה הַלְמָדֵן אוֹ הַבַּעַל הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת אִישׁ פְּשׁוּט מִמָּשׁ (חִינּוּ פְּרָאסְטִיק). וְלִבְאֻרָהּ, זֶה הַדְּבָר קָשָׁה מְאֹד, אִיךָ אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ עֲצָמוֹ מִן הַתּוֹרָה אָפְלוּ שְׁעָה קְלָה, הֲלֹא הִיא חֲיִינוּ וְכוּ', וּמִי הוּא זֶה שִׁירָצָה לְפָרֵשׁ עֲצָמוֹ מִן הַחַיִּים אָפְלוּ רִנֵּעַ קְלָה? וְאָף עַל פִּי שְׂאֻמְרוֹ רַבּוֹתֵינוּ וְכוּ' לְבָרְכָהּ (מְנַחֲתֵי צַט): 'בְּטוֹלָה שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָה', אָף עַל פִּי כֵן מִי יִתְרָצָה בָּזֶה לְהַתְּבַטֵּל מִן הַתּוֹרָה אָף שְׂוָתוֹ קִיּוּמָה, אָף עַל פִּי כֵן טוֹב יוֹתֵר בְּוַדָּאי לְהִיּוֹת דְּבוּק בְּהַתּוֹרָה, אֲשֶׁר הִיא הַחַיִּים וְאֶרֶץ חַיִּים. וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר יִתְרָצָה לְפָרֵשׁ מִן הַחַיִּים אָפְלוּ רִנֵּעַ אַחַת? בְּפֶרֶט מִי שְׂוֹזָכָה לְאַהֲבַת הַתּוֹרָה, וּמִתְמִיד מְאֹד בְּתוֹרָה, וְדְבוּק בָּהּ מְאֹד, מְכַל שְׂכֵן מִי שְׂוֹזָכָה לְהַרְגִּישׁ אֵיזָה מְתִיקוּת בְּתוֹרָה, לְחַדֵּשׁ אֵיזָה חֲדוּשׁ, אָפְלוּ אֵיזָה פְּשֻׁט בְּגִמְפ"ת, [בְּגִמְרָא, פְּרוּשׁ רַש"י, תוֹסְפוֹת] מְכַל שְׂכֵן וְכָל שְׂכֵן בַּעַל הַשָּׁנָה, וּבְפֶרֶט מִי שְׂוֹזָכָה לְגִנּוּיָא דְּמִלְכָּא, וּמַעַלָּה זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְשַׁעַר בְּמַח".

- דער וואס איז זוכה צו זוכן דארטן אין די אוצרות פון דעם מלך, דאס קען מען גארנישט משער זיין אין מח!

"וְאִיךָ יִתְרָצָה לְפָרֵשׁ מִן הַתּוֹרָה אָפְלוּ שְׁעָה קְלָה?! וּבְאֻמַּת זֶהוּ בְּלָתִי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת דְּבוּק בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה תָּמִיד בְּנ"ל, כִּי בְּהִכָּרַח צְרִיכִין לְבִטֵּל וְלְהַפְסִיק אֵיזָה שְׁעָה, וְאִם כֵּן בְּמָה מְחִיין עֲצָמֵן בּוֹז הַשְּׁעָה שְׂמִכְטִילִין מִן הַתּוֹרָה, הֲלֹא עֶקֶר הַחַיִּים הוּא מִן הַתּוֹרָה בְּנ"ל?".

פון דאנעט ווייזט אויס אז דער אויבערשטער פירט אזוי צו אז בהכרח מוז ער זיך אפשיידן, אז נישט וואלט יא דער צדיק געקענט זיין דבוק אין תורה אפילו יעדע רגע טאקע, אפילו בשעת אכילה אויך, ער קען זיין דבוק אין דער תורה כסדר, נאר דער אויבערשטער פירט אזוי צו אז ער מוז (מפסיק זיין איזה שעה); ווייל אז ער מוז מחיה זיין דער וועלט, פירט אזוי דער אויבערשטער צו אז ער מוז זיך אפהאקן, ער מוז ווערן אן איש פשוט ממש.

אז נישט איז די קשיא פון דעם רבי'ן נישט אזוי צו פארשטיין, ווארום דער צדיק איז דאך דבוק אין דער תורה אויך בשעת'ן עסן, ער איז טאקע קיין רגע נישט אפגעלאזט פון דער תורה, און דא זאגט דער רבי "וזה אי אפשר"?! נאר, מן השמים פירט מען אזוי צו אז עס זאל זיין "בלתי אפשר" און אז ער זאל זיך מוזן אפלאזן פון זיינע השגות און פון זיינע 'גנזיא דמלכא' און ווערן אן איש פשוט ממש.

דער רבי זאגט דאך אין א תורה^ל, ביים עסן איז דא אזא מין 'הארת הרצון' וואס א געוואלד. איז דאך נישט דער פשט אז דאס עסן רייסט אים אפ; ביים צדיק - דאס עסן רייסט אים דען אפ פון דעם אויבערשטן?! דאס עסן רייסט אים דען אפ פון זיין דביקות?! נאר פון דאנעט ווייזט אויס, אז בהכרח, מן השמים פירט מען אזוי צו אז ער זאל מוזן ווערן אן איש פשוט.

'הדרך' לארץ ישראל, וארץ ישראל 'ממש'

פארוואס זאל דאס טאקע אזוי זיין? נאר עס שטייט טאקע אין דעם היינטיגן מדרש אין "כי תשא"^ל, דער אויבערשטער האט ארויסגעוויזן משה רבינו'ן אלע

^ל ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' ז', אות י'.

^ל פר' מ"ה, פס' ו', וז"ל: "וְחִנַּנְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֶחָן" (שמות לג, יט). בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִרְאָה לּוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הָאוֹצְרוֹת שֶׁל מִתֵּן שֶׁכֶּר שֶׁהֵן מִתְקַנִּין לְצַדִּיקִים וְהוּא אֹמֵר הָאוֹצֵר הַזֶּה שֶׁל מִי הוּא, וְהוּא אֹמֵר שֶׁל עוֹשֵׂי מִצְוֹת, וְהָאוֹצֵר הַזֶּה שֶׁל מִי הוּא, שֶׁל מַגְדְּלֵי יְתוּמִים, וְכָל אוֹצֵר וְאוֹצֵר, וְאַחֵר כָּף רָאָה אוֹצֵר גָּדוֹל אָמַר הָאוֹצֵר הַזֶּה שֶׁל מִי הוּא, אָמַר לּוֹ מִי שֵׁשׁ לּוֹ אֲנִי נוֹתֵן לּוֹ מִשְׁכָּרוֹ, וּמִי שָׁאִין לּוֹ אֲנִי עוֹשֶׂה לּוֹ חֵן וְנוֹתֵן לּוֹ מָזָה, שְׁנֵאֲמַר: וְחִנַּנְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֶחָן, וְחִנַּנְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֶחָן, לְמִי שָׁאִין מִבְּקֵשׁ לָחֵן, וְכֵן: "וְיִרְחַמְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֶרְחֵם" (שמות לג, יט).

אוצרות - "דער' אוצר איז אן אוצר פאר דעם וואס איז 'מגדל יתום בתוך ביתו' - אזוי דערמאנט דער מדרש, און אזוי רעכנט דארט דער מדרש אויס נאך אוצרות פאר דעם וואס ער טוהט עפעס גוטע זאכן. אבער איין אוצר האט ער געזאגט, 'דאס איז דער גרעסטער אוצר, וואס דער וואס ער האט נישט קיין שום זכות, דער נעמט פון דעם אוצר!' - אזוי זאגט דער מדרש.

דער רבי פארטייטשט דאס אלץ; ווייל אזוי סתם קען מען דאס נישט פארשטיין, צו דען דער וואס האט נישט קיין שום זכות זאל נעמען פון דעם גרעסטן אוצר?!

"אך דע, בי הצדיק האמת מחיה עצמו באותו הזמן שהוא איש פשוט כנ"ל מהדרך של נסיעת ארץ ישראל" (וכו' וכו' עיי"ש ההמשך).

דער רבי האט דאך דערמאנט דעמאלט אז ער איז זיך מחיה מיט דעם 'דרך של נסיעת ארץ ישראל'. אונזערע לייט פלעגן זאגן: "איצטער איז (אונזער חיות דורך) דער 'דרך' פון ארץ ישראל; ארץ ישראל 'ממש' וועט מאקע זיין אז משיח וועט קומען?".

איצטער איז אלץ דער דרך פון ארץ ישראל, אזוי ווי דער רבי האט געזאגט: 'ער איז זיך מחיה מיט דעם דרך פון ארץ ישראל!'. דער רבי האט דאך געקענט זאגן אז 'ער איז זיך מחיה מיט ארץ ישראל'? נאר וואס דען, ער איז זיך מחיה מיטן 'דרך' פון ארץ ישראל; איצטער איז דער 'דרך' פון ארץ ישראל.

דער וועג קיין ארץ ישראל

[וזהו בחינת הדרך של ארץ ישראל הנאמר למעלה, שהצדיק מחיה עצמו בעת פשיטותו משם. בי עקר כח קדשת ארץ ישראל הוא על ידי בחינת: 'כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים'. כמו שפירש רש"י בפסוק בראשית וכו', שבשביל זה פתח ב'בראשית', שלא יאמרו גוילים אתם וכו', על בן פתח ב'בראשית', כי הוא יתברך ברא הכל, וברצונו נתנה להם וברצונו וכו'. נמצא שעקר כח ארץ ישראל הוא מבחינת

עֲשֶׂה מֵאֲמֹרֹת שְׁבָתָהּ נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת 'פֶּחַ מַעֲשִׂיו', שֶׁעַל יְדֵי
זֶה הָיוּ יִשְׂרָאֵל יְכוּלִים לִילֵךְ וְלִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל].

פון וואנעט האבן מיר דעם 'דרך' צו ארץ ישראל? זיי קענען דאך זאגן 'ליסטים
אתם'? מען הרג'עט אויס אנשים נשים וטף און מען נעמט צו א לאנד? אבער דורך
"כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים", דורך דעם וואס מיר האבן די אמונה
אז "בראשית ברא אלקים" וואס דאס איז "כ"ח מעשיו", אט דאס איז דער דרך
איינצונעמען ארץ ישראל. זיי קענען נישט זאגן 'ליסטים אתם', ווייל מיר האבן אמונה
אז דאס איז דעם אויבערשטנס, עס איז נישט אייערע, דער אויבערשטער האט עס
געגעבן אייך - איצטער וויל ער עס אונז געבן.

קומט אויס, מיר האבן נישט קיין דרך צו ארץ ישראל סיידן אז מען האט די אמונה
פון 'כח מעשיו'. אט דאס איז ביי יעדן איינעם¹⁰; ווען קען איך זוכה זיין? וואס איז
דער דרך? דער דרך איז, "כח מעשיו הגיד לעמו"! אז מען האט אין זיך די אמונה,
דעמאלט האב איך א וועג קיין ארץ ישראל, דאס איז דער וועג, דעמאלט קען איך
האבן ארץ ישראל.

אויב איך האב נישט די אמונה, קענען זיי זאגן 'ליסטים אתם', איר האט צוגענומען
א לאנד. דאס איז נישט נאר ווייל 'זיי' זאגן 'ליסטים אתם', נאר 'למעלה' ווערט א
קטרוג - 'אז איר האט נישט קיין אמונה אז "כח מעשיו הגיד לעמו" - וואס האט איר
א שייכות צו ארץ ישראל?!'. אבער אויב איך האב דעם דרך פון ארץ ישראל, איך
ווייס אז דאס איז דעם אויבערשטנס, האב איך א שייכות; אז איך האב דעם דרך,
דעמאלט קען איך קומען קיין ארץ ישראל.

¹⁰ כמו שכתוב רביז"ל בעצמו בהתורה בהמשך, וז"ל: וגם פֿאן, פֿחוץ לאַרץ, נמצא פֿחינה זו, כי יִשְׂרָאֵל
עם קדוש באים לפעמים במקומות שהיו רחוקים מאד מאד מקדשת יִשְׂרָאֵל, כגון במקום שהיו
מתחלה של עכו"ם, וגם עכשו הוא ברשות מי שהוא רחוק מאד מקדשת יִשְׂרָאֵל, ויִשְׂרָאֵל באים
לשם, וכובשים המקום ומקדשין אותו, שיהיה מקום יִשְׂרָאֵל, שזהו גם כן בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל והיו
יכולים לומר גזלנים אתם, שֶׁכֶּבֶשְׁתֶּם זֶה הַמָּקוֹם שֶׁאִינוּ שְׁלֹכֶם אֶף עַל יְדֵי 'כֹּחַ מַעֲשִׂיו', בְּחִינַת 'עֲשֶׂה
מֵאֲמֹרֹת', עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ רְשׁוּת לִכְבֹּשׁ כָּל הָעוֹלָם וּלְקַדְּשׁוֹ בְּקִדְּשׁ יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּרָאָה,
וּבְרָצוֹנוֹ נִתְּנָה לָנוּ. נִמְצָא שֶׁעֲשֶׂה מֵאֲמֹרֹת שֶׁהֵם מְלַבְּשִׁין בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, הֵינּוּ בִּישׁוּב הָעוֹלָם, כִּי בָּהֶם
נִבְרָא הָעוֹלָם, הֵם דֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

דער רבי האט אנגעכאפט "הדרך לארץ ישראל" - איך בין זיך מחיה מיט דעם דרך פון ארץ ישראל! ארץ ישראל 'ממש' - דאס וועט זיין (לעתיד) פאר אלע אידן! די צדיקים וואס האבן געהאט דעם דרך פון ארץ ישראל - האבן טאקע געהאט 'ארץ ישראל'; אבער דאס אז עס זאל זיין ארץ ישראל ממש פאר דער גאנצער וועלט, דאס וועט זיין ווען עס וועט נתגלה ווערן די אמונה פון 'כח מעשיו הגיד לעמו', עס וועט ווערן א התפשטות אמונה אין דער גאנצער וועלט, דעמאלט וועט זיין ארץ ישראל ממש!

איצטער דארף יעדער איינער זעהן אז עס זאל אויף אים נישט זיין קיין קטרוג - 'וואס האסטו עפעס א שייכות מיט ארץ ישראל?!' און דאס איז נאר אז ער האט די אמונה פון 'כח מעשיו הגיד לעמו', אט דאס איז דער דרך פון ארץ ישראל. אז נישט קען מען זאגן 'לסטים אתם'.

ווער זאגט 'לסטים אתם'? נישט נאר די אראבער זאגן 'לסטים אתם', נאר למעלה זאגט מען - 'וואס האסטו עפעס א שייכות מיט ארץ ישראל?!'

דער רבי וועט דאך רעדן ווייטער פון דער אמונה, דארף מען דאך שוין זיין בכלל אן אנדער מענטש.

(לכאורה) מיר זענען דאך שוין דא אין ארץ ישראל - ווי אזוי בעט מען ביי (ליקוטי) תפילות אז מען זאל קומען קיין ארץ ישראל, מיר זענען דאך שוין דא אין ארץ ישראל? נאר מען בעט אז מען זאל זוכה זיין צו 'קדושת ארץ ישראל'! צו קדושת ארץ ישראל דארף מען האבן טאקע דעם 'כח מעשיו' - אט דאס אלץ וואס דער רבי רעדט ווייטער.

על הטוב יזכרו ידידינו היקרים

שנדבדו למען הוצאת הקונטרס

המחותנים

ומו"ה יצחק מנשה

שטיינפעלד הי"ו

קרית יואל

לרגל נישואי בתו

ומו"ה חיים

ווייס הי"ו

וויליאמסבורג

לרגל נישואי בנו החה"ח משה ני"ו

למזל טוב

ומו"ה יואל טענענבוים הי"ו

וויליאמסבורג

לרגל נישואי בתו למזל טוב

החתונה תתקיים ברצו"ה יום

ב' שמות באולם פרדס פיגא

ומו"ה אלימלך נתן

שווארטץ הי"ו

וויליאמסבורג

לרגל הולדת בנו למזל טוב

ומו"ה יואל אדלער הי"ו

וויליאמסבורג

לרגל נישואי בנו החה"ח

כמר מרדכי ני"ו למזל טוב

החתונה תתקיים ברצו"ה יום

ד' שמות באולם פרדס צבי

ומו"ה משה שלמה בלום הי"ו

קרית יואל

לרגל הולדת בנו למזל טוב

ומו"ה יעקב בערישי ווייס הי"ו

מאנסי

לרגל הולדת בנו למזל טוב

בקשו רחמים מרובים עבור האברך אלטר

נפתלי בן ציון בן מינדל לרפו"ש

זיכרון בהיכל ה'

מרת רוחמה שרה ע"ה בת ר' יצחק הי"ו

נלב"ע י"ב שבט תשע"ט

ומו"ה יצחק יעקב ב"ר מרדכי הלוי ע"ה

נלב"ע י"ד ניסן תשפ"ג

ומו"ה יעקב ב"ר שמואל הכהן ע"ה

נלב"ע י"ג אייר תשפ"א

מרת פיגא רבקה בת ר' חיים צבי ע"ה

נלב"ע ז' מנחם אב תשפ"ב

תהא נשמתם צרורה בצרור החיים